

Verslag vergadering stuurgroep (SG) Regio Groningen-Assen 2030 d.d. 18 maart 2005

Aanvang: 9.00 uur.

Plaats: Blauwe zaal (C319), provinciehuis Groningen, Sint Jansstraat 4 te Groningen.

Aanwezig:¹ de heer M.A.E. Calon (provincie Groningen, voorzitter), mevrouw A. Edelenbosch (provincie Drenthe), de heer H.J. Fellingier (gemeente Leek), de heer E. Fennema (gemeente Zuidhorn), de heer J.D. Frieling (gemeente Tynaarlo), de heer P. de Graaf (gemeente Bedum), de heer B.C. Hoekstra (gemeente Haren), de heer J.H. van der Laan (gemeente Noordenveld), mevrouw H.K. Pot (gemeente Ten Boer), de heer S.B. Swierstra (provincie Drenthe), de heer Th. C. Verdegem (gemeente Assen), de heer M. van Wijck (gemeente Groningen Dienst RO/EZ) [ambtelijk waarnemend voor de gemeente Groningen], de heer H. ten Wolde (gemeente Hogeveen-Sappemeer) en de heer H.J. Zeevalking (gemeente Winsum).

Afwezig m.k.: de K.F. Schuiling (gemeente Groningen), de heer W. Smink (gemeente Groningen) en de heer T.A. Musschenga (provincie Groningen).

Aanwezig ambtelijk:² mevrouw S.W.T. Gerritsen (provincie Drenthe), de heer A.M. Hoegen Dijkhof (gemeente Noordenveld), de heer R.J. Hoek (provincie Groningen), de heer G. Jager (gemeente Assen), de heer H. van der Meer (provincie Drenthe), de heer R.C. van Paassen (secretaris Regio Groningen-Assen 2030 en notulist) en de heer J.B.R. Wijma (programmamanager Regio Groningen-Assen 2030).

Voorts aanwezig: de heer G. van Werven (Stichting Energy Valley) – t.b.v. agendapunt 2.

Agenda:

Nr	Onderwerp	Toelichting
1	Opening/mededelingen	
2	Energy Valley	Presentatie ter vergadering door de heer G. van Werven, vertegenwoordiger van de organisatie Energy Valley.
3	Verslag SG 7-2-2005	Wordt nagezonden, dan wel geagendeerd voor een volgende stuurgroepvergadering.
4	Ingekomen stukken	Brief van minister van LNV (8 februari 2005) [2005-03440] in reactie op de brief van de stuurgroep aan de verschillende ministeries inzake het Convenant woningbouwafspraken 2005-2009 regio Groningen-Assen. [2005-00532].
5	Kolibri/MIP	(a) Oplegnota MIP 2005-2009. (b) Notitie besluitvorming MIP 2005-2006. (c) Projectenlijst MIP 2005-2009. (d) Notitie stand van zaken Kolibri 2005-03-03. (e) Projectopdracht verbetering Noordelijke stations. (f) Projectopdracht Gebiedsgericht benutten (GGB). (g) Plan van aanpak MIP fietsvoorzieningen.
6	Kwaliteitsteam	(a) Oplegnota kwaliteitsteam. (b) Reglement van orde. (c) Groslijst van onderwerpen kwaliteitsteam.
7	Concept communicatieplan 2005-2009	(a) Oplegnota communicatieplan 2005-2009. (b) Uitgangspunten voor communicatie 2005-2009. (c) Uitvoeringsprogramma communicatie 2005.
8	Bedrijventerrein Leeksterveld (aanvrager: gemeente Leek)	(a) Oplegnota Leeksterveld. (b) Notitie Leeksterveld.

¹ Eerstgenoemd de voorzitter, voorts aanwezigen genoemd in alfabetische volgorde van achternaam.

² Genoemd in alfabetische volgorde van achternaam.

		(c) Aanvraagbrief gemeente Leek (2004-23398). <u>Noot:</u> de voorliggende aanvraag is marginaal getoetst aan criteria van de regeling kleine regionale projecten, en kan op grond daarvan positief worden beoordeeld (zie beoordelingsnotitie Leeksterveld). In de projectdirectie en in het dagelijks bestuur (DB) is desondanks discussie ontstaan over de toepasbaarheid van de criteria in relatie tot behoefte aan meer ideale (voorbeeld)projecten. Het DB adviseert daarom de criteria voor kleine regionale projecten eind 2005 te evalueren; en tot die tijd de aanvragen te blijven toetsen aan de geldende criteria.
9	Ontwerpbegroting 2006	(a) Oplegnota ontwerp-begroting 2006. (b) Ontwerpbegroting 2006.
10	Afrekening 2004 (inclusief wijzigingsvoorstel begroting 2005)	(a) Oplegnota afrekening 2004. (b) Afrekening 2004.
11	W.v.t.t.k./rondvraag	
12	Sluiting	

1 Opening/mededelingen

De heer Calon opent de vergadering, heet allen van harte welkom en maakt melding van verhindering van drie leden [zoals vermeld onder het kopje ‘afwezig met kennisgeving’ – red.]; waarbij de mededeling dat de heer Musschenga in verband met ziekte voor langere tijd, waarschijnlijk tot aan de zomerperiode, zijn taken heeft overgedragen aan zijn collega-collegeleden. Mevrouw Pot stelt voor dat de stuurgroep bij wijze van blijk van medeleven een bloemetje laat bezorgen bij de heer Musschenga. Afgesproken wordt dat het secretariaat hier zorg voor draagt.

De heer Calon heet speciaal de heer Gerrit van Werven welkom, die bij het volgende agendapunt namens de Stichting Energy Valley een presentatie zal geven van de bezigheden van de stichting.

2 Energy Valley

De heer Calon geeft het woord aan de heer Van Werven.

De heer Van Werven geeft aan eerst uiteen te willen zetten wat *Energy Valley* precies behelst, om voorts de betekenis ervan voor de regio Groningen-Assen te schetsen.

Energy Valley heeft tot doel om te komen tot economische structuurversterking en uitbouw van de werkgelegenheid in Noord-Nederland, gebaseerd op energiegerelateerde activiteiten. Totaal gaat het nu om zo’n 18.000 mensen die werkzaam zijn in de energiesector. Dit betreft zowel de gas- en elektriciteitsproductie als de daaraan gekoppelde sector van toeleverde bedrijvigheid.

Energy Valley is te onderscheiden in de volgende drie inhoudelijk/organisatorische peilers:

1. Uitbouw van bedrijfsactiviteiten en het realiseren van een centrale positiebepaling in Noordwest-Europa als distributieknooppunt voor aardgas.
2. Ontwikkeling van duurzame energie, mede gekoppeld aan bestaande activiteiten binnen de gassector.
3. Ontwikkeling van hoogwaardige technologische kennis, gekoppeld aan zowel de reguliere energieactiviteiten als aan de ontwikkeling van duurzame energie.

De stichting is circa jaar twee geleden opgericht, en inmiddels is er een programma aan activiteiten ontwikkeld. In de beginfase is vooral veel aandacht uitgegaan naar de *branding* en marketing van Energy Valley, wat er onder meer toe heeft geleid dat het initiatief is opgenomen in de verschillende rijksnota’s,

waaronder de Nota Ruimte. Binnenkort, waarschijnlijk al volgende maand, zal er een convenant worden ondertekend tussen de verschillende noordelijke partijen en mét het rijk inzake de verdere uitbouw van energieactiviteiten in Noord-Nederland.

Wat betreft de bedrijfsactiviteiten het volgende. Het gaat in beginsel om het verder benutten van in het bijzonder de kleine gasvelden (onder meer in het kader van het ‘besluit kleine velden’ en de besluitvorming betreffende de winning in de Waddenzee). Maar de grootste kans voor Energy Valley is gelegen in de ontwikkeling van een distributieknooppunt voor het aardgasgebruik in Noordwest-Europa. Immers de groeiende vraag naar energie zal vooreerst opgevangen moeten worden met de inzet van aardgas, omdat de ontwikkeling van duurzame energievormen de toenemende energievraag (nog) niet kan bijhouden. Daarom is er voor aardgas een uitermate belangrijke positie is weggelegd. De aardgasdistributie kan feitelijk op twee manieren wordt uitgevoerd: per schip (bijvoorbeeld via de Eemshaven) of via pijpleidingen vanuit Siberië in Rusland. Een concreet voorbeeld daarvan is het reeds genomen besluit tot het aanleggen van de *Baltic Line*, een pijpleiding van Sint Petersburg naar de regio Noordwest-Europa. Op dit moment wordt de uitvoer ervan, in afwachting van een daadwerkelijk investeringsbesluit, voorbereid. Daarnaast is de pijplijn die daarop vanuit Noord-Nederland aantakt richting Engeland van groot belang. Deze pijplijn in wording moet worden beschouwd als een anticipatie op de realisatie van de genoemde *Baltic Line*.

Vooraf van groot belang voor de beoogde distributiefunctie van de regio is de economische en technologische spin-off die daarvan het gevolg zal zijn. Te denken valt aan nieuwe technieken die nu worden uitgewerkt om gasvelden optimaal te exploiteren in combinatie met het opwekken van groene stroom – met de conventionele technieken kan namelijk maar tot 15% van het totaal aan voorraad worden gewonnen. Inzet is dan ook dat laatste percentage te kunnen aanspreken, in combinatie met het opvangen van de in het productieproces (als bijproduct) vrijkomende energie.

Wat betreft de kennisinfrastructuur is het van belang het Energy Delta Research Center van de Rijksuniversiteit van Groningen te noemen. De universiteit heeft energie namelijk als één van hun vier speerpunten benoemd, en het onderzoekscentrum heeft tot doel de technologische kennis rond gaswinning en -distributie en de relatie met duurzame ontwikkeling tot een hoog peil te ontwikkelen. Daarbij zal ook aandacht zijn voor niet-technologische kennis, zoals Energy Business Management, energiepolicies en energierecht. Dit laatste onder meer ook in relatie tot de internationalisering en liberalisering van de energiesector.

Een interessant gegeven is ook dat hbo-instellingen (in Groningen en Leeuwarden) inspelen op de energieontwikkeling door technische en niet-technische leergangen aan te bieden. In dat kader speelt de Stichting Technische Energiekennis Transfer een belangrijke rol, een initiatief van de Gasunie en de NAM om hun laboratoria beschikbaar te stellen voor de betreffende hbo-opleidingen.

Dan kort iets over de peiler duurzame energie. Voor de regio zijn voor gasvormige energiedragers van toepassing, denk bijvoorbeeld ook aan biomassa. Om de ontwikkeling van duurzame energie gestructureerd te kunnen aanpakken – vooral richting derden zoals hogere overheden en marktpartijen – is er een *Masterplan energietransitie Energy Valley* opgesteld. Daarbij is niet alleen de toepassing van duurzame energie van belang voor de regio, maar juist ook het in de regio bestendigen van de bedrijfsmatige productie en ontwikkeling van duurzame energie.

Wat zijn nu de implicaties van al deze activiteiten voor de regio Groningen-Assen? Allereerst kan worden geconstateerd dat de regio in het hart van het Energy Valley-gebied ligt. De kenniscentra zijn hier geconcentreerd, de (traditionele) gasopslag vindt er plaats en er is ruimte voor kleinschalige dan wel grootschalige innovatie-initiatieven. Dat alles binnen het kader van de energietransitie. Er is vanuit Energy Valley een verzoek ingediend bij het Innovatieplatform om de regio tot sleutelgebied te benoemen. Voorlopig antwoord is dat een en ander nog niet het gewicht heeft van de innovatie-initiatieven rond het gebied Eindhoven, maar dat het wel voldoende potentie heeft. Het Innovatieplatform heeft Energy Valley wel als thema omarmd.

Wat betreft de te verwachten aanvullende bedrijvigheid en de ruimtelijke implicaties is de gedachte dat

die vooral zal worden ingepast in de bestaande infrastructuur van kantoren en bedrijventerreinen. Voor energiewinning uit biomassa zullen kleinschalige initiatieven binnen de bestaande agrarische sector tot de mogelijkheden behoren (denk aan vergistingsinstallaties).

Verder is zal er veel aandacht zijn voor ketenbeheer tussen energietransitie en economische bedrijvigheid. Dit is vooral van toepassing op bedrijvenlocaties; te denken valt aan collectieve warmteopslag.

In het kader van transport en mobiliteit (een centraal thema in de Regiovisie Groningen-Assen 2030) moet worden gedacht aan de ontwikkelingen de komende jaren rond alternatieve brandstoffen – zowel door (bij)menging van stoffen als door de introductie en promotie van bestaande en nieuwe technieken. Zo is aardgas een uitstekend alternatief als brandstof, niet in de laatste plaats omdat het vele malen minder milieubelastend is – en ook goedkoper is – dan benzine. Op dit moment worden er programma's uitgerold voor de installatie van verscheidende vulstations in Noord-Nederland. Ook kan worden gedacht aan decentrale vulsystemen, die het particulieren mogelijk maken ook thuis hun auto's te vullen met aardgas. Ditzelfde geldt voor de toekomst voor voertuigen op de elektriciteit of waterstof.

Voor woningbouw geldt dat er mogelijkheden voor energieopwekking en -distributie zijn die in de eerste plaats locatiegebonden zijn (denk aan een grootschalig plan als Meerstad). Het gebruik van aardwarmte behoort tot de mogelijkheden. Verder zijn er de technologische ontwikkelingen rond de huiscentrale – een op aardgas werkend thuissysteem dat tevens elektriciteit opwekt voor het huishouden. Het rendement van een dergelijke huiscentrale is verhoudingsgewijs vele malen hoger dan de traditionele energiecentrale. Ook valt te denken aan mogelijkheden om huiscentrales aan elkaar te koppelen, zodat er een virtuele energiecentrale ontstaat (vergelijk internet, dat wordt gevormd door het aan elkaar koppelen van losse pc's en computersystemen).

Bridging to the future, tot slot, is een initiatief waarbij wordt gekeken naar wat de toekomstige ontwikkelingen – zouden kunnen – zijn in de energiesector, en hoe die zich verhouden tot de ruimtelijke ordening en de economie. Het betreft een actie van de International Gas Union (IGU), waarin verkenningen worden uitgevoerd op zeven plaatsen op de wereld in verschillende werelddelen om te bekijken wat de ontwikkelingen zouden kunnen zijn over een periode van vijftientig à dertig jaar. Het voorstel is om dat ook in Noord-Nederland te doen. De integrale resultaten van de verkenningen zullen worden gepresenteerd op een aantal internationale conferenties (onder andere mei 2006 in Amsterdam). De gedachte is om voor Noord-Nederland te bekijken wat de ontwikkelingen rond energie zijn op de lange termijn, hoe deze zich verhouden tot de opgaven in het ruimtelijke en ruimtelijk/economisch beleid, om tot slot te komen tot een aantal (ontwikkelings)strategieën. Concrete uitkomsten zouden reeds in een betrekkelijk vroeg stadium kunnen worden geïmplementeerd in lopende ontwerp-opgaven binnen de regio Groningen-Assen.

Tot zover het betoog van de heer Van Werven.

De heer Calon dankt de heer Van Werven voor zijn overzichtelijke en duidelijke presentatie, en nodigt de leden van de stuurgroep uit tot het stellen van vragen.

De heer Fennema vindt het een interessant plan, maar constateert dat het zeer sterk leunt op de voorradigheid van gas. De heer Fennema vraagt zich dan ook af wat er bekend is over de beschikbaarheid van gas op termijnen waar Energy Valley zich op richt. De heer Van Werven geeft aan dat er in Nederland ongeveer voor 35 tot 40 jaar voldoende voorraad is om op dezelfde manier door te gaan als nu. Als de voorraden in Siberië erbij betrokken worden, dan gaat het om een periode die tot 80 jaar loopt. De kern van de zaak is dat aardgas een transitiebrandstof is, waarmee vanuit de opbrengsten de ontwikkeling van duurzame brandstof dient te worden bevorderd. Bovendien vormt de toepassing van gas een verbindingsschakel naar de ontwikkeling van waterstoftechnieken. Juist ook vanuit dit perspectief is gas zeer zeker een optie voor de lange termijn.

De heer Van der Laan stelt dat de ontwikkelingen op het gebied van energietechnologie rond Eindhoven ongetwijfeld zijn gestimuleerd door het rijk; de vraag is nu of er voor de regio Groningen-Assen een

dergelijk scenario valt te verwachten, zodat er op termijn sprake kan zijn van een concurrentiepositie ten opzichte van Eindhoven. De heer Van Werven geeft aan dat de regio Groningen-Assen niet zozeer achterloopt op Eindhoven waar het om technologie gaat, maar dat vooral de cluster duurzame energieontwikkeling nog onvoldoende is ontwikkeld. Bij de ontwikkeling op dit gebied in de regio Groningen-Assen gaat het vooral om de kansen die er liggen. Wat betreft de ondersteuning door het rijk moet het eerder aangehaalde convenant soelaas bieden, en bovendien heeft de minister van Economische Zaken zich onlangs positief uitgelaten over Energy Valley. Ook financiering vanuit bijvoorbeeld het Waddenfonds is niet uitgesloten.

De heer Fellingier geeft aan dat er in de gemeente Leek (bijvoorbeeld de wijk Nieuw Oostindië) concreet wordt nagedacht over de toepassing van aardwarmte. De heer Fellingier zou het op prijsstellen dat hierover vanuit Energy Valley wordt meegedacht. De Van Werven geeft aan hiertoe zeer zeker bereid te zijn.

De heer Zeevalking geeft aan windenergie te missen in het betoog van de heer Van Werven. De heer Van Werven antwoordt: het opmerkelijke in dezen is dat windenergie geen onderdeel uitmaakt van het transitieprogramma van het rijk. Een verklaring hiervoor is onder meer dat waar het gaat om bedrijvigheid in deze sector landen als Denemarken en Duitsland ver vooruitlopen, en dat de daarin door Nederland opgelopen achterstand feitelijk niet meer is in te halen. Niet in de laatste plaats komt dit door averechts rijksbeleid van de Nederlandse overheid waarbij kansen – onomkeerbaar – zijn verkeken, aldus de heer Van Werven.

Mevrouw Pot geeft aan dat de gemeente geregeld wordt geconfronteerd met – onderling losstaande – initiatieven op het gebied van de biogasbedrijvigheid. Mevrouw Pot vraagt zich dan ook af wat de eventueel coördinerende rol van Energy Valley in dat opzicht zou kunnen zijn. De heer Van Werven refereert aan de behoefte om op Noord-Nederlandse schaal te komen tot een expertisecentrum voor biomassavergissing, dat zowel initiatieven kan aanjagen als coördineren. Wat betreft kleinschalige initiatieven is op dit moment bekend dat in Noord-Nederland rond de honderd boeren voornemens zijn een vergistingsinstallatie te plaatsen; daarnaast zijn er circa twintig initiatieven bekend waarin men wil overgaan tot collectieve plaatsing van een dergelijke installatie. In afwachting van de komst van iets als een expertisecentrum ligt er geen coördinerende taak voor Energy Valley – dat alleen al doordat in de huidige organisatie de capaciteit daarvoor simpelweg ontbreekt. Voor expertise op dit gebied verwijst de heer Van Werven daarom vooralsnog in eerste instantie naar de Dienst Landelijk Gebied (DLG).

De heer Calon concludeert afrondend dat Energy Valley zee interessant is voor de Regiovisie Groningen-Assen, maar dat in de praktijk de beperking in onderwerpkeuzes leidend zal zijn voor wat – organisatorisch – haalbaar is. Voor de Regio Groningen-Assen zijn vooral concrete implementaties op projectniveau relevant. Het secretariaat van de Regio Groningen-Assen kan hierin in overleg met onder meer de Stichting Energy Valley een inventariserende rol vervullen.

[De *hand-outs* van de presentatie van de heer Van Werven zijn bijgevoegd bij onderhavig verslag – red.].

3 Verslag SG 7-2-2005

Het conceptverslag is nog niet beschikbaar, en zal daarom worden geagendeerd voor de volgende stuurgroepvergadering.

4 Ingekomen stukken

De brief van de minister van LNV (8 februari 2005) [als reactie op de brief van de stuurgroep aan de verschillende ministeries inzake het ‘Convenant woningbouwafspraken 2005-2009 regio Groningen-Assen’] wordt hierbij zonder verdere op- en/of aanmerkingen voor kennisgeving aangenomen.

De heer Calon stelt vast dat het onderwerp – en de daarmee de voorbereiding op de besluitvorming – uitputtend is voorbereid door het portefeuillehoudersoverleg verkeer en vervoer, en dat de stuurgroep bij dezen kan voorstaan met het bespreken van de hoofdlijnen.

De heer Van der Laan constateert dat ook projectelementen van buiten het Regiovisie-gebied in de voorstellen zijn verwerkt. De heer Van der Laan zou er echter absoluut geen voorstander van zijn als met het instemmen met de voorstellen er óók een *carte blanche* komt te liggen van de projecten buiten het gebied – en dat dan nog wel op kosten van de Regiovisie-partners. De heer Zeevalking geeft aan dat dit punt ook leeft bij de gemeente Winsum, alsook bij de andere schakelkernen; vooral de financiële implicatie worden daarbij als niet-duidelijk ervaren.

Verder bepleit de heer Zeevalking dat bij de OV-aanbestedingen en -exploitatie door met name het OV-bureau ook gekeken zou moeten worden naar gedeelten van spoorlijnen, en niet noodzakelijkerwijs naar een totaaltraject. De heer Zeevalking noemt als voorbeeld het traject Groningen-Winsum, dat al gauw als onlosmakelijk onderdeel van het gehele traject Groningen-Rodeschool wordt beschouwd. En dat terwijl het tracé Groningen-Winsum in het kader van de discussie over frequentie-intensivering feitelijk als aparte, rendabele exploitatie-eenheid bekeken zou moeten worden.

De heer Calon vat beide punten samen met: we moeten eerst kijken naar het Regiovisie-gebied, en niet per se daarbuiten.

De heer Fennema heeft enkele opmerkingen bij de projectenlijst meerjareninvesteringsprogramma. Zo is er bij 'Auto 2 A' (onder 'Korte toelichting') sprake van de zgn. variant 7. De heer Fennema bepleit hier volledigheidshalve een verwijzing naar de lopende mer-studie, en geen uitdrukkelijke verwijzing naar de betreffende variant 7.

Verder bepleit de heer Fennema voor financieel projectoverzicht, onder 'Auto 2 A', de niet de dekkingpercentages van 50%/50% op te nemen, omdat daarover nog geen onderhandeling heeft plaatsgevonden.

Tot slot constateert de heer Fennema een fout: 'Auto 13 C' moet niet zijn Assen-Zuidhorn, maar Assen-Zuidbroek.

Mevrouw Edelenbosch bepleit (bij het document *Plan van aanpak – Meerjareninvesteringsprogramma [MIP] fietsvoorzieningen*) dat de afstemming met het regionale project Regiopark zich niet beperkt tot financieringsmogelijkheden, maar dat er sprake zou moeten zijn van een structurele inhoudelijke afstemming in dat opzicht.

De heer Van der Laan trekt de conclusie dat het op handen zijnde spelregelkader Regiofonds vooralsnog niet van toepassing lijkt te zijn op de gemeente Assen, met als reden dat Assen het bewuste tekort op het genoemde project in een zeer vroeg stadium heeft aangekaart. De heer Van der Laan vraagt zich af of hij hiermee de juiste conclusie trekt. Verder vindt de heer Van der Laan dat voor het document *Gebiedsgericht Benutten* (GGB) een erg uitgesponnen redactie is gekozen.

De heer Calon interrumpeert de vergadering met de bevinding dat de vergadering te zeer op het technisch/inhoudelijke detail lijkt in te gaan, en dat terwijl alle stukken al zijn behandeld in het portefeuillehoudersoverleg verkeer en vervoer (POVV). Op deze wijze wordt het traject van besluitvorming gedubbeld, aldus de heer Calon.

Plenaire discussie: in zijn algemeenheid lijkt er onduidelijkheid te bestaan over onderdelen van de financieringssystematiek en zaken als de interpretatie van het spelregelkader.

De heer Calon neemt een aanvang met de beantwoording van de vragen.

- De verschillende constatering van de heer Fennema beschouwt de heer Calon als terecht, en hij stelt dan ook voor deze over te nemen.

- Verder is zijn voorstel dat de heer Swierstra, in hoedanigheid van voorzitter van het POVV, bijzonderheden toelicht die daar reeds zijn besproken en uitgewerkt.

De heer Swierstra stelt om te beginnen dat de investeringen die op enig moment buiten de ‘geografische grenzen’ van het Regiovisie-gebied zullen moeten plaatsvinden in principe onvermijdelijk zijn, omdat het in de praktijk om netwerkinvesteringen gaat die niet ophouden bij geografische grenzen. Deels is bijvoorbeeld een financieringssysteem als het BAG-maatregelenpakket hierin voorzien, simpelweg omdat die al van kracht is op een schaalniveau dat groter is dan het gebied van de regio Groningen-Assen. In de uitvoering is het daarom per definitie zo dat er sprake moet zijn van een grote mate van afstemming en integrale aanpak – inhoudelijk en financieel – tussen de verschillende grensoverschrijdende infrastructurele projecten. Het gaat in de praktijk telkens om gedetailleerd maatwerk.

Wat betreft de interpretatie van het spelregelkader geeft de heer Swierstra om te beginnen aan dat aanvullende wensen die gaandeweg een projectuitvoer ontstaan in principe voor rekening zijn van de projecteigenaar. Iets anders wordt het indien vanuit de Regiovisie, bij monde van de stuurgroep, nieuwe regionale afwegingen worden gemaakt in het kader van bepaalde projectontwikkelingen, die dan logischerwijs ook tot gevolg kunnen hebben dat er nieuwe financiële afwegingen moeten worden gemaakt op het schaalniveau van het Regiofonds.

Waar het gaat om de relatie met het OV-bureau is het – zoals reeds in eerdere discussies aan de orde is geweest – dat er een zeer indringende relatie moet zijn tussen de investering in (ruimtelijk verkeerskundige) projecten en de exploitatie ervan. Een voorbeeld dat in die zin nog aandacht zal krijgen is het transferium Haren.

De opmerking van mevrouw Edelenbosch voor goede afstemming tussen het Regiopark en het MIP fietsvoorziening ziet de heer Swierstra, ten slotte, als evident.

De heer Calon stelt tot slot nog eens dat de interpretatie van de tekst over het spelregelkader [in het document *Besluitvorming investeringsprogramma voor 2005 en 2006* – pagina 3/3] tamelijk letterlijk genomen dient te worden: namelijk dat overschrijdingen voor rekening komen van de projecteigenaars, en dat meevallers op navenante wijze naar rato worden afgerekend binnen de financieringssysteem van de Regio Groningen-Assen. En wat betreft de gemeente Assen is het inderdaad zo dat de overschrijdingen reeds in een zeer vroeg stadium bij het projectbureau bekend worden, zodat ze destijds nog konden worden betrokken in de besluitvorming over het MIP.

De heer Fennema constateert dat inzake wie nu in bepaalde gevallen belanghebbende is bij een project niet in alle gevallen helder is. Als voorbeeld noemt de heer Fennema treinstations, die geen gemeenteobject zijn maar toebehoren aan de Nederlands Spoorwegen. Vraag is hoe dan de financiële aspecten zijn geregeld. De heer Swierstra benadrukt nog eens dat het in veel, zo niet de meeste, gevallen gaat om maatwerk, en dat de uitonderhandeling over de verschillende financiële verantwoordelijkheden altijd een rol zal spelen.

In het verlengde hiervan stelt de heer De Graaf voor dat in het projectenoverzicht (bij ‘Trein 1 A en 3 A’) er niet gesproken wordt van “diverse gemeenten” maar ‘diverse belanghebbenden’. De heer Calon concludeert dat de stuurgroep kan instemmen met deze redactionele aanpassing.

De heer Zeevalking geeft aan nog onvoldoende antwoord gekregen te hebben op vraag hoe ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteitsvraagstukken één op één op elkaar zijn afgestemd binnen de Regiovisie. De heer Calon en de heer Swierstra stellen vast dat hierover reeds in een eerder stadium afspraken zijn gemaakt binnen de stuurgroep, en dat waar het gaat om exploitatie van openbaar vervoer door een gemeente te allen tijde in een vroeg processtadium wensen kunnen worden geuit die dan op kansen en haalbaarheid zullen worden getoetst. Dat laat onverlet dat lokale mobiliteitsdilemma’s nooit onvoorwaardelijk kunnen worden aangepakt en opgelost; dit vergt per definitie een spel van afweging en afstemming op regionaal niveau.

De heer Calon vraagt de stuurgroep of de gestelde vragen afdoende zijn beantwoord, en of er kan worden ingestemd met het voorliggend set aan documenten.

De stuurgroep stemt unaniem in met de stukken, en hetgeen erover ter tafel is gekomen.

6 Kwaliteitsteam

Zonder verdere op- en/of aanmerkingen stemt de stuurgroep in met het voorliggende reglement van orde en de groslijst aan onderwerpen.

7 Concept communicatieplan 2005-2009

De heer Ten Wolde reageert op het stuk met het verzoek of de inleiding en paragraaf 2 van het document *Uitgangspunten voor communicatie 2005-2009* redactioneel en qua stijl kan worden afgestemd op de rest van het stuk.

Met in achtneming dat deze bevinding stemt de stuurgroep in met de voorliggende stukken *Uitgangspunten voor communicatie 2005-2009* en *Uitvoeringsprogramma communicatie 2005*.

8 Bedrijventerrein Leeksterveld (aanvrager: gemeente Leek)

Zonder verdere op- en/of aanmerkingen stemt de stuurgroep in met het voorliggende financieringsverzoek voor het bedrijventerrein Leeksterveld.

9 Ontwerpbegroting 2006

Wat betreft de consequenties voor het verlaten van de verhoogde bijdragen met een jaar (niet 2006, maar in 2007 wordt de verhoogde bijdrage van kracht) wordt geconstateerd dat dit in principe moet worden beschouwd als het later in de tijd plaatsen van het uitvoeringsprogramma. Het lijkt vooralsnog niet waarschijnlijk dat er sprake zal zijn van onnodig ‘oppotten’ van middelen, dan wel – en dat is het andere uiterste – dat de uitvoeringsprogramma’s dusdanig over elkaar heen schuiven dat er plotseling extra middelen nodig zijn.

Met in achtneming van deze uitleg stemt de stuurgroep in met de voorliggende ontwerpbegroting.

10 Afrekening 2004 (inclusief wijzigingsvoorstel begroting 2005)

Zonder verdere op- en/of aanmerkingen stemt de stuurgroep in met het voorliggende *Afrekening 2004*.

11 W.v.t.t.k./rondvraag

Van dit agendapunt wordt geen gebruik gemaakt.

12 Sluiting

De heer Calon sluit om klokslag 10.00 uur de vergadering en dankt allen voor hun inbreng en voortvarende wijze van vergaderen.